

„SZERESSÉTEK ELLENSÉGEITEKET!”
(MT 5,43–48)

Elhangzott 2015. október 25-én
a Debrecen–szabadságtelepi református gyülekezetben

Előíma:

Teremtő Istenünk, kegyelmes Édes Atyánk a Krisztus Jézus által!

Hálát adunk, hogy ma is felhoztad ránk napodat, gonoszokra és jókra, igazakra és hamisakra. Ránk tekintettél. Valamennyiünkre. Azokra, akik itt vagyunk a Te házában, és azokra, akik távol maradtak. Azokra, akik összekulcsoljuk kezünket és így megvalljuk: az életünk nem abból áll, amit mi elvégzünk, hanem, amit el tudunk fogadni a Te áldásod által. És azokra, akik legfeljebb öklüket rázzák, és szitkozódnak akkor, amikor a Te szent nevedet hallják. Áldott légy ezért a csodálatos kegyelemért!

Jövünk Hozzád Urunk, és kérjük, hogy nyisd meg előttünk Igédnek ajtaját! És nyisd meg a mi értelmünket, szívünket, hogy be tudjuk fogadni teljesen azt, amit Te akarsz nekünk üzeni! Teljesen, válogatás nélkül, mert ez a Te szent, oszthatatlan akaratod.

Jövünk Hozzád, és hozzuk terheinket, bűneiket, nyomorúságunkat, örömeinket, hogy odaadjuk a Te kezedbe. És legyen az öröm megszentelve! Legyen a bánat vigasztalással megáldva! Legyen a teher a Te mindegyiket elhordozó, teherhordozó egyszülött Fiad, az Isten báránya vállaira rakva! Így kérünk, és így bízunk benne, hogy Te így fogadsz, így vársz, és így szólsz hozzánk.

Beszélg velünk kegyelmesen, mert hisszük, hogy hallottál bennünket, a Te egyszülöttedért, Jézus Krisztusért!

Ámen.

Alapige:

„Hallottátok, hogy megmondattok: Szeresd felebarátodat, és gyűlöld ellenségedet. Én pedig azt mondom nektek: Szeressétek ellenségeiteket, és imádkozzatok azokért, akik üldöznek titeket, hogy legyetek mennyei Atyátoknak fiai, aki felhossa napját gonoszokra és jókra, és esőt ad igazaknak és hamisaknak. Mert ha azokat szeretitek, akik titeket szeretnek, mi a jutalmatok? Nem ugyanezt

teszik-e a vámszedők is? És ha csak atyátok fiait köszöntitek, mennyivel tesztek többet másoknál? Nem ugyanezt teszik-e a pogányok is? Ti azért legyetek tökéletesek, mint ahogy mennyei Atyátok tökéletes.

(Mt 5,43–48)

Kedves Testvérek!

A Hegyi beszédet, Jézus Krisztus tanításának az összefoglalását úgy szokták nevezni, hogy ez nem más, mint az Isten országának az „alkotmánya”. Az Isten evilágban való megjelenésének, az Ő uralmának, az Ő uralkodási rendjének az összefoglalása. Tudjuk azt, a saját közelmúltunkból is, hogy milyen viharokat tud kavarni egy alkotmány, amikor azt megváltoztatják. Legyen benne Isten neve, ne legyen benne? És így tovább. De azt gondolom, hogy egyetlen földi alkotmány sem kavart olyan rettenetes vihart a világ történelmében, mint a Hegyi beszéd. A Hegyi beszéd, amelyekkel sokszor mi magunk, Krisztus követői, templomba járó, hívő emberek sem nagyon tudunk mit kezdeni. Persze, vannak benne nagyon kedves, nagyon aranyos, nagyon szívhez szóló részek, amikre jó rábólintani, és úgy megmelegíti a szívünket. Na de hát mit kezdjünk azzal, amikor Jézus odaáll a tanítványai elé és azt mondja, hogy: „*Hallottátok, hogy megmondatott a régieknek: Szeresd felebarátodat, és gyűlöld ellenségedet!*” Én pedig azt mondom nektek: Szeressétek ellenségeiteket!”

Hát, biztos voltak ott is, az akkori hallgatók között olyanok, akik azt mondták, mint később a tanítványok egyszer Jézusnak: „*Kemény beszéd ez: ki hallgathatja Őt?*” (Jn 6,60) „Ki viselheti ezt el? Ki veheti ezt magára? Meg, amikor ilyeneket mondasz, minket is bántasz. Hogy lehet ilyet mondani? Hogy lehet ilyet követelni? Hogy lehet ilyet célként elélni állítani, hogy: szeressétek ellenségeiteket?! Meg hogy: Áldjátok azokat, akik titeket átkoznak! Imádkozzatok azokért, akik titeket üldöznek!”

Érezzük, hogy itt valóban odáig megy el Jézus, ahová nagyon-nagyon nehéz követni őt. Valahogy úgy, mint amikor elindulnak egy több ezer méteres hegyet megmászni a hegymászók. És mennek egyre feljebb, feljebb, feljebb, és ritkul a levegő. Csak kapkodják a levegőt, és ha nem lenne oxigénpalack, akkor egyszerűen összeesnének. Hát valahogy így vagyunk mi is, hogy „Uram, hát persze! Hiszünk mi Benned, meg követünk, meg megpróbálunk rendes emberekként viselkedni, meg szeretjük azokat, akiket ránk bízta. Jó együtt lenni azokkal, akik hozzánk hasonlóan gondolkodnak. Törődünk a

családunkkal, a gyermekeinkkel, az unokáinkkal. De hát ne menj már tovább, mert nem tudunk Veled menni, mert fogy a levegő!”

Nem csak mi vagyunk így ezzel. A kereszténység amióta a világon van, mindig megpróbálta valahogy megmagyarázni, hogy: „Na jó, jó. Nyugodjatok meg, ez nem mindenkinek szól! Ez csak egész különleges keveseknek!” És így alakultak ki aztán azok a szokások, hogy vannak a nagyon-nagyon „szent emberek”, akik majd helyettünk is megcsinálják, vagy legalább megpróbálják Jézusnak ezt a mondatát érvényesíteni. „Bízzuk csak rájuk, és akkor majd Ők helyettünk is majd elvégzik!” De hát a mi reformátor eleink – és ezt jó most, a reformáció ünnepéhez közeledve hangsúlyozni – éppen azt mondták, hogy: „Nincs első, meg másod-, meg harmadosztályú keresztyén. Nincsenek ilyen fokozatok, hogy vannak a »nagy szentek«, aztán vannak az »apró szentek«, aztán valahol jövünk mi is.” Az evangélium, a Krisztus evangéliuma, az Isten országa mindenkit megszólít, az mindenkit el akar érni!

Aztán jöttek olyanok, akik azt mondták, hogy: „Jó-jó, de lássuk be, hogy amikor Jézus ezt mondja, akkor nem a mi hétköznapjainkról beszél! Nem arról beszél, hogy hogy kell az életünket alakítani, hogy kell egy közösséget, egy országot vezetni.” Talán a leghíresebb mondás ezzel kapcsolatban, amit a német „vaskancellár”, Bismarck mondott egyszer – aki egyébként nagyon komoly, mélyen hívő protestáns ember volt: „A Hegyi beszéddel nem lehet egy országot kormányozni.” Ahhoz más törvények kellenek, ahhoz más alkotmány kell.

De Jézus már csak olyan makacs, hogy azt mondja Bismarckkal szemben, velünk szemben: *„Én pedig azt mondom nektek – én pedig azt mondom nektek, szeressétek ellenségeiteket!”* De miért akart tőlünk ilyen lehetetlent követelni? Hogy vagyunk mi erre képesek? Nagyon egyszerű a válasz: Magunktól sehogy!

Aki azt mondja magáról, hogy: „Persze, én erre képes vagyok!”, annak lehet, hogy van más rossz tulajdonsága is, de egy biztos van: hazudik! Erre mi képtelenek vagyunk! Azt mondja Jézus: *„Persze, de hát gondoljatok csak bele! Ki a ti legnagyobb ellenségeitek? És kinek vagytok ti a legnagyobb ellenségei? Mit érdemeltek ti attól, aki felhossa rátok a napot? Mit érdemeltek attól, aki megadja az áztató esőt?”*

Egészen addig az ember csak kifogásokat keres, csak küszködik, mellékvágányra akarja vinni a dolgot, amíg át nem éli azt a csodálatos evangéliumot, hogy: *„Te, aki itt vagy, Te, aki ezt hallod, Neked először azt kell megtapasztalnod, azt kell átélned, hogy Téged, engem a mennyei Atya szeret, még akkor is, ha ellensége vagy! Te vagy a »szeretett ellenség«!”*

Te vagy a szeretett ellenség! És ha az ember ezt meghallja, ha az ember ezt átéli, ha az ember ezt igazán elhiszi, akkor egyszerre megnyílik a szeme. Megnyílik a szeme valami másnak a meglátására. És nem azt fogja mondani: „Uram, ez lehetetlen!”, hanem azt mondja, hogy: „Uram, köszönöm, hogy nekem adod ezt a lehetetlen lehetőséget, hogy engem Te szeretsz! Engem, aki annyi mindent elkövettem, azért, hogy ne legyek szeretetre méltó!”

Nem lehet másként Isten színe előtt megállni. Nem lehet másként Őt megszólítani. Csak úgy, ahogy a hazatérő fiú elmondja, sokszor elismétli magában, mit is fog mondani, hogyha hazaér végre az atyai házba, amit otthagyt, mert nagyobb akart lenni, mert nem kellett neki az atyai ház gondoskodása: „*Atyám! Nem vagyok méltó, nem vagyok méltó, hogy fiadnak nevezz!*” (Lk 15,19) És akkor az ember megtapasztalja: nekünk olyan Istenünk van, aki azt mondja: „*Ti vagytok, Ti vagytok az én »szeretett ellenségeim«!*”

Hogy mennyire lehetetlen és mennyire lehetséges ez! Figyeljük csak meg, a reformáció nagy tanítója, Kálvin hogy beszél erről! Mert Kálvin amikor a felebaráti szeretetről beszél, akkor következetesen arról beszél, hogy ez nem lehet más, mint az ellenség szeretete: „*Az Úr azt parancsolta, mindenkivel egyformán cselekedjünk jól! Pedig az emberek nagy része – ha érdemüket nézed – méltatlan erre. De itt a legjobb érveléssel áll elő a Szentírás, amikor azt tanítja: Nem szabad fontolgatni, vajon maguktól kiérdemlik-e ezek az emberek, hanem mindenikben Isten képét kell látni, amely iránt nagy tisztelettel és szeretettel kell lennünk. Testvéreink esetében az isteni képmásra még gondosabban tekintettel kell lennünk, mert Krisztus lelke ezt már megújította, és helyreállította bennük! Tehát bárki legyen, aki a segítségedet igényli, nincs okod arra, hogy megvond tőle támogatásodat. Mondd, hogy idegen! De az Úr rásütötte bélyegét, amelyet fel kell ismerned! Ezért tiltja meg, hogy testvéred elől elrejtsd magad! Mondd, hogy megvetésre méltó és semmirekellő! De Isten úgy mutatja meg őt, mint aki méltó, hogy az ő képét hordozza. Mondd, hogy nem tartozol neki semmiféle szolgálattal! De Isten őt úgy állítja eléd, mint saját Magát, hogy elismerd a feléje áradó sok és sokféle jótéteményt. Mondd, hogy méltatlan, és azért nem mozdítod meg a kisujjadat se érte! De Isten képmása, amely őt előd-be ajánlja, bizony méltó, hogy magad és mindened neki add!*”

Ha pedig nem csak méltatlan a legkisebb jóra, de szitkozódással, gonosz cselekedettel meg is sértett Téged, még ez sem elfogadható ok arra, hogy ne öleld át szeretettel, vagy mehtagadd tőle azt, amire a szeretet kötelez. Egész mást érdemel Ő értőlem, mondod. És mit érdemel az Úr? Mert amikor azt parancsolja, hogy bocsásd meg neki mindazt, amit ellened cselekedett, mindazt bizonyosan magának akarja tulajdonítani. Bizony, csak ezen az úton jutunk el oda, ami nem hogy nehéz, de teljesen ellenkezik is az emberi természettel, hogy szeres-

sük azokat, akik minket gyűlölnek, a rosszért jóval fizessünk, a gyalázkodásra áldással válaszoljunk. Csak ne feledjük, hogy nem az emberek gonoszására kell tekinteni, hanem Isten képét kell bennük meglátni, mely bűneik elfedezése és eltörlése után, szépségével és méltóságával arra indít, hogy szeressük, és magunkhoz öleljük őket!”

Így beszél Kálvin. Így beszél akkor is, ha tudjuk, és érezzük, hogy nekünk másra jár az agyunk, mi másként gondolkozunk. Nagyon-nagyon keskeny útra visznek bennünket a jézusi szavak. Ez így van! Nagyon keskeny ez az út.

De hogyan azt kérdeznénk most egymástól, hogy csak az elmúlt héten hányszor kerültünk olyan helyzetbe, amikor úgy éreztük, hogy igazságtalanul bánnak velünk, rossz szóval szóltak hozzánk, vagy olyasmire kényszerítettek, ami bántó, megalázó, embertelen, kényelmetlen volt, ha ezt el kellene mindegyikünknek mondani, nagyon-nagyon hosszú ideig tartana ez az istentisztelet. Pedig ezek valószínűleg nem is olyan helyzetek, amelyekről az Ige beszélt. Hiszen Jézus azt mondja: „*És aki törvénykezni akar veled és elvenni a te alsó ruhádat, engedd oda néki a felsőt is. És aki téged egy mértföld útra kényszerít, menj el vele kettőre.*” (Mt 5,40–41)

Lehetetlent kíván Jézus? Túlmegy a józan ész, a logika határain? Hadd idézzek válaszul egy olyan történetet, ami nem távoli vidéken történt egy „misszionáriussal”, akit soha senki nem látott vagy nem ismert, de valami, ami velem történt, és amin én átéltem egy icipici módon, hogy hogyan lehet ajándékba kapni ezt a „jézusi lehetetlenséget”.

Egy olyan gyülekezetbe választottak meg lelkipásztornak, ahonnan az elődöm, az esperes-lelkipásztor elment egy másik gyülekezetbe. Nagyon szerették őt, és nagyon sokan csalódottak voltak, mondhatni sértődöttek, hogy otthagya őket. Ebből következett, hogy mikor a presbiteri gyűlésen arról volt szó, hogy az én beiktatásom után milyen vendéglátás legyen, az egyik presbiter felállt és elég ingerülten kijelentette: „Nem kell itt semmiféle nagy felhajtás! Aki éhes, hozzon magával zsíros kenyeret! Nem rendezünk itt semmiféle nagy vendégséget!” Én nem vitatkoztam. Befejeztük a gyűlést. Másnap piaci nap volt, kimentem a piacra. Látom egyszer, hogy a tegnapi presbiter ott árulja a kis gyümölcsseit, zöldségeit. Odaléptem hozzá, köszöntem neki, megdicsértem milyen szép a szilva, milyen finom. S vettem belőle egy jó pár kilót. Először egy kicsit morcosan nézett rám. Biztos azt várta, hogy csak felhánytorgatom, hogy mégis mi volt tegnap, fejéhez vágok valami gorombaságot. A végén zavarba jött, és azt mondta: „Tiszteletes Úr! Hívjuk össze újra azt a presbiteri gyűlést!” És ő volt az első, aki felállt, és azt mondta: „Márpedig itt lesz illő és tisztességes vendéglátás!”

Valami történt, ami nekem kicsit azt példázza, amiről Jézus beszél. Hogyha megmaradunk abban, hogy ő bántott engem, ő fejemhez vágott valamit méltatlanul, akkor nem tudunk kiszabadulni abból a körforgásból, hogy „szemet szemért, fogat fogért”. De ha túl tudunk lépni a sérelmeinken, akkor átéljük azt, hogy a szeretet meg tudja törni ezt a valóban ördögi kört, amiben benne élünk, benne vagyunk.

Igen, ez magunktól nem megy. Ezt tudták a reformátorok. Tudta Luther, hogy ő hiába akar a világon a legeslegkiválóbb szerzetes lenni és kiérdemelni a szent Isten kegyelmét, ez nem megy. S amikor az ember ezt felismeri, akkor elfogadja azt, aki azért jött ebbe a világba, ahogy az Írás mondja, hogy: „*az ellenségeskedést, a legnagyobbat, Isten és ember között legyőzze, és megbékéltesse. És a mi adóslevelünket odaszegezze a keresztfára.*” (Köl 2,14)

Reformációhoz közeledünk. Reformátori örökségünk egyik feladhatatlan felismerése, hogy mindig, mindig, mindig Isten a kezdeményező. Mindig az Övé az első és az utolsó szó! És ez az utolsó szó nem olyan, mint amivel az egyszerű férj dicsekedett a társainak, hogy: „– Nálunk otthon mindig az enyém az utolsó szó! – Na, azt mondjad, hogy csinálod? – Hát azt mondom, hogy: Igen, drágám.” Isten nem mondja mindenre azt, hogy igen. Nem törődik bele mindenbe, amit mi teszünk. Mert ő azt akarja, hogy világosság legyen. Isten első és utolsó szava – az az Ő kegyelméből való. Csodálatos nagyvonalúság, amely kiárad mindenkire. Amelyik személy szerint ránk szabja azt, amivel az életünk több, amivel az életünk igaz marad.

Ezért hadd maradjon a mi életünk most is az Isten országa alkotmányán belül, hogy ne legyünk alkotmány sértők! Hogy ne menjünk azon kívülre. Mert ha megmaradunk, akkor az Isten tökéletességének, nagyvonalúságának a szeretete felénk árad. És rajtunk keresztül másokra. Az ellenségre. A tőlünk nagyon különbözőre.

Aldja és szentelje meg Isten a mi életünket, hogy így legyünk a mi menynevei Atyánknak igaz gyermekei!

Ámen.

Utóima:

Köszönjük Neked, szerető mennyei Atyánk, hogy Te azzal is megbecsülsz bennünket, hogy nem akarod lekicsinyelni a mi értelmünket, akaratomkat. De megmutatod, hogy egyedül a Te felemelő, irgalmadból bennünket a napvilágra hozó kegyelmed az, amelyik megújít, átformál és felszabadít olyan erőket, amelyeket eddig talán arra fordítottunk, hogy

egymást és magunkat emésszük. S amelyekkel tudjuk egymást gyógyítani, bátorítani, vigasztalni, megtartani és szeretni.

Köszönjük, hogy mi a Te „szeretett ellenségeid” lettünk. Mert a Te egyszülött Fiad legyőzte az ellenségeskedést. És közeledhetünk Hozzád, mert érezzük a Te közelségedet. Adj így áldott emlékezőst most, a reformáció hónapjában, az előttünk jártakra! Az elindítókra, a megőrzőkre. A megtartókra, akik eljuttatták hozzánk, ide, ezen a nyelven is a Te evangéliumodnak örökségét és igényét. Add, hogy legyünk alázatos és szelíd örözői ennek az örökségnek! És tudjunk így fordulni Hozzád, s így fordulni mindazokhoz, akiknek szükségük van ránk!

Könyörgő szavunk hadd szálljon Hozzád minden, bajban, nyomorúságban, bánatban lévő testvérünkért! Könyörgünk Hozzád azokért, akik nehéz próbatételben vannak. Könyörgünk a Te megtartó, gyógyító kegyelmedért azok számára, akik súlyos betegség keresztjét hordozzák. Adj nekik reménységet, türelmet, kegyelmed szerinti kimenekedést! Adj vigasztalást azoknak, akiknek koporsó mellett kell megállniuk! S adj nekünk áldott emlékezőst azokra, akikre már csak visszatekinteni tudunk, mert elmentek közülünk!

Légy minden tagjával ennek a gyülekezetnek: lelkipásztorával, presbitériumával, kicsinyekkel és nagyokkal! Áldd meg a teremtett világot, amelyik oly' sokszor csak barátban és ellenségben tud gondolkodni! Áldd meg és gyógyítsd meg az egymásnak feszülő indulatokat, közelben és távolban!

Adj békességet a mi időnkben a Földön! Add áldásodat a Benned bízókra, Krisztus követőire! Áldd meg református Anyaszentegyházunkat! Áldd meg magyar népünket, a világ népeit, hogy a Te országodnak alkotmánya őrizze, tartsa és vezesse minden dolgunkat! Krisztusért, a mi megváltó Urunkért!

Ámen.

